

Motion till riksdagen 2010/11:Ju323

av **Carina Hägg m.fl. (S)**

Lagarna om köp av sexuell tjänst och människohandel

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa påföljden för trafficking.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att skärpa påföljden för köp av sexuell tjänst.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kriminalisera köp av sexuell tjänst utomlands för svenska medborgare.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att alla offer för sexköp ska ha rätt till brottsofferersättning.

Motivering

Första kapitlet i regeringsformen föreskriver att det ”allmänna skall verka för att alla människor skall kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället”. FN-konventionens artikel sex anger också att allt slags diskriminering mot kvinnor ska avskaffas, och uttrycker att ”konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bekämpa alla former av handel med kvinnor och utnyttjande av kvinnoprostitution”. Sveriges lag om förbud mot köp av sexuell tjänst (sexköpslagen 1999, 2005) bygger på dessa utgångspunkter. Genom att synliggöra det ojämlika förhållandet mellan köparen och den som köps, och göra köparen straffrättsligt ansvarig, har vi i Sverige gått från ord till handling. I förarbetena reflekteras synsättet att lagen vilar på uppfattningen att köp av sexuell tjänst utgör ett övergrepp mot person, vilket kodifierats genom dess placering sedan 2005 i brottsbalken. Lagens normgivande effekt är betydelsefull. Samhället skickar en signal om att köp av sexuella tjänster är ett övergrepp och att det är köparens handling som

Fel! Okänt namn på

är straffvärd och den säljande parten som är skyddsvärd. En logisk följd vore därför att även ge alla offer för sexköp rätt till brottsofferersättning.

Sexköpslagen har varit föremål för en översyn genom den särskilda utredaren Anna Skarhed. Översynen genomfördes enligt uppdrag för Ju 2008:09 – Utredningen om utvärdering av förbudet mot köp av sexuell tjänst. Mot bakgrund av frågans betydelse, hade det varit angeläget att översynen genomförts som en bred parlamentarisk utredning. Men utredningens betänkande var ändå välkommet. Det är allmänt känt att det finns ett stort intresse utanför Sverige för såväl lagstiftningen som utvärderingen. Det är angeläget att upprätthålla en bred samsyn, förstärka nuvarande sexköpslag samt bemöta de röster som ifrågasätter kvinnors mänskliga rättigheter. Sverige som var känt i världen för sitt arbete för jämställdhet halkar nu ned på listan.

Trafficking, dvs. människohandel, omsätter tillsammans med narkotika och vapen mest pengar i världen. Många tror att människohandel knappt förekommer i Sverige, och sedan sexköp blev straffbelagt 1999 har sexköpen och prostitutionen i landet mycket riktigt minskat. Trots detta omsätter prostitution i Sverige nästan 600 miljoner kronor, enligt en undersökning från Statistiska centralbyrån från 2005. Många av de prostituerade kvinnorna och flickorna kan varken svenska språket eller svensk lagstiftning och är därför helt utlämnade till sina hallickar, vilka ofta låter dem leva under slavlika förhållanden. Rikskriminalpolisen har konstaterat att det finns tecken på att förbudet mot köp av sexuell tjänst underlättat arbetet mot människohandel. Därför måste straffet för sexköp och människohandel skärpas.

I dagsläget innebär brott mot sexköpslagen i första hand böter och vid grövre brott fängelse i upp till 6 månader. Lagstiftningen är dock utformad så att höga krav på bevisning krävs för fällande dom. Kraven är så pass höga att polisen i princip måste vittna till parternas mellanhavande. Många sexköpare fälls därför endast för försök till köp av sexuell tjänst, och inte för ett fullbordat brott. Straffsatsen bör därför förändras så att förövaren i första hand ges fängelsestraff och böter endast om mycket mildrande omständigheter skulle förekomma. Hårdare straff för sexköpsbrott kan göra att attityden till sexköp förändras – att man inser att sexköp är ett verkligt grovt brott. Om inte annat avskräcker hårdare straff fler konsumenter.

Svenska soldater på utlandstjänst ska representera Sverige och verka för att demokratiska och mänskliga rättigheter också ska gälla i utlandet. Men uppgifter om att svenska soldater besökt bordell och köpt sexuella tjänster utomlands förekommer. Men enligt försvarets jurister kan soldaterna inte bli straffbelagda enligt svensk sexköpslag och inte heller genom försvarets stadgar. Soldaternas handlande får alltså inga konsekvenser och soldaterna kan fortsätta sina jobb och att företräda Sverige. Utifrån detta behövs en översyn av Försvarsmaktens anställningskontrakt för tjänsteresa som betalas av svenska staten. Det ska inte gå att besöka bordeller och köpa sexuella tjänster utan att det bryter mot anställningskontraktet.

Frågan om regler och förhållningssätt kan vidgas till fler myndigheter än bara Försvarsmakten. Redan 2003 formades ett nätverk för utveckling av etiska regler och uppförandekoder för personal i internationella insatser. I nätverket fanns ett antal myndigheter och organisationer representerade. Istäl-

Fel! Okänt namn på

let för att gå vidare och utveckla detta arbete har dock regeringen valt att vara passiv. Utvecklingspartnerskapet Genderforce hade exempelvis kunnat fortsätta. Myndigheterna måste nu gå före och vara goda föredömen för både näringsliv och privatpersoner. Det behövs en utvidgad och stärkt lagstiftning

För att kunna dömas för brott mot svensk sexköpslag krävs dubbel straffbarhet, dvs. att brottet ska vara straffbart både i Sverige och i det land brottet begås. Idag är det endast Norge och Island samt Storbritannien genom sin Policing and Crime Act där det skulle kunna vara juridiskt möjligt. Skarhedsutredning angående sexköpslagen borde därför ha fått ett tilläggsdirektiv av regeringen om att utröna möjligheterna för att utvidga den svenska lagstiftningen så att den även gäller för svenskar som köper sexuella tjänster i tredje land. Våra grannländer Norge och Island har en sådan lagstiftning. Dessutom är det så att redan dagens lagstiftning innebär att köp av sexuella tjänster från minderårig är straffbart i Sverige – även om det sker i ett land där det är lagligt. Att utvidga lagen vore därför inget stort steg lagtekniskt sett, men ett stort kliv framåt i arbetet för demokrati och mänskliga rättigheter. Lagstiftningen måste vara utformad så att ingen svensk ostraffat kan kränka kvinnors rättigheter utomlands.

Stockholm den 26 oktober 2010

Carina Hägg (S)

Carina Adolfsson Elgestam (S)

Carina Ohlsson (S)

Hillevi Larsson (S)